

SIYASAL KONJONKTÜR DALGALARI VE TÜRKİYE

Ercan EREN¹

Siyasal konjonktür dalgaları (Political Business Cycles) konusundaki yazının 1970'li yıllarda hızla arttığı görülmektedir. Daha önceleri de örneğin M. Kalecki'de siyaset-ekonomi ilişkilerine değinilmekte birlikte, asıl gelişim 1970'li yıllarda gerçekleşmiştir. 1980'li yıllarda öne çıkan Rasyonel Beklentiler Okulu ile Siyasal Konjonktür Dalgaları Yaklaşımı eski güncelliğini kaybetmiş görünmektedir.

Bu kısa çalışmada siyasal konjonktür dalgaları yazını tanıtır, Türkiye için geçerli olup olmadığını irdelemeye çalışacağız. Hemen belirtelim ki, siyasal konjonktür dalgaları analizinde temel kalkış noktalarından birisi demokrasinin varlığıdır. Çok partili, serbest seçimlerin olmadığı bir ülke için buradaki anlamda siyasal konjonktür dalgaları analizinden söz etmek güçtür. Olan için tarihsel anlamda Türkiye açısından geçerliliği tartışmalıdır. Buna rağmen, sınırlarını çizerek Türkiye için geçerliliğini de sinamaya çalışacağız.

Siyasal Konjonktür Dalgaları Nedir?

İlk ciddi çalışmanın 1946'da J. Akerman² tarafından yapıldığı siyasal konjonktür dalgaları konusundaki yaklaşımların 1970'lerde öne çıktığı belirtildi. Bu bağlamda öne çıkan isimler Nordhous (1975), Fey ve Schneider (1975), MacRae (1977) ve Tufte (1978) dir.

---

1 Doç. Dr.; U.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü.
2 M. Paldam (1981: 295).

Nordhous ve diğerlerinde görülen biçimiyle, geleneksel anlamda siyasal konjonktür analizinde önem verilen noktalar, rasyonel olmayan seçmen davranışı; rasyonel olmayan beklentiler ve seçmenlerin yanlış bilgilenmesi (misinformation) dir. Analiz temelinde yatan bu ön koşullar üzerine geliştirilir³. Belirtilen ön koşullar üzerine geliştirilen siyasal konjonktür dalgaları analizindeki varsayımlar şunlardır⁴:

- Partiler yalnız seçimi kazanmaya önem verirler.
- Seçmenler yakın dönemi hatırlarlar ve sistematik olarak aldatılmazlar.
- Ekonomi sömürebilir Phillips eğrisi ile betimlenir ve rasyonel beklentiler eleştirisi dikkate alınmaz.

Hemen belirtmek gerekir ki, işaret edilen ön koşullar ve varsayımlar Neo-klasik iktisatla uyumlu değildir. Onun için yaklaşım Neo-klasik iktisatçılar tarafından başından beri kabul edilmemiştir⁵. Çünkü analiz geleneksel anlamdan farklı olarak iktisat dışı değişkenlerin (politika, seçim, müdahale) iktisadi değişkenleri etkileyebileceği üzerine kurulmuştur. Diğer okullara mensup iktisatçılar konuya sempati ile bakmışlardır. Örneğin A. Lindbeck'e göre⁶ makroekonomik sistemde hükümet dışsal bir değişken olmaktan çok içseldir. Politika içselleşmektedir. Bu çerçevede seçmenin yakın dönemi hatırlaması bağlamında, işler iyi gidince geçmişi unutmak gibi bir özelliği vardır. Kamuoyu yoklamaları tarafından belirlenen popülerite fonksiyonundan hareketle, seçim öncesi vergilerin azaltıldığı, transfer harcamalarının, kamu harcamalarının arttırıldığı gözlenmektedir.

Önkoşullar ve varsayımlar ışığında siyasal konjonktür analizini, seçim konjonktür analizine ağırlık vererek açıklamaya çalışalım. Politikacıların amacı, yeniden seçilmek veya oy kaybı minimizasyonudur. Yakın dönem seçmen hatırlaması varsayımından hareketle, seçim öncesi ekonomiyi boom'a getirerek seçimi yeniden kazanacakları inancı vardır⁷. Yani kısa dönemde refah ödüllendirilir, bunalım, daralma, cezalandırılır. anlayışı, inancı vardır. Buna göre seçim öncesi seçmeni iktidar yönünde etkileyici değişimler üretim ve istihdam artışıdır⁸. Fiyat artışı (enflasyon) olumsuz yönde etkiler. Siyasal konjonktür dalgası yaklaşımına göre, toplam talep artışı üretim ve istihdamı, fiyat artışlarıyla kıyaslandığında daha kısa sürede etkiler. Yani kısa dönem Phillips eğrisi sapsması gerçekleşir. Çünkü üretim ve istihdam artarken fiyatlar kısa dönemde hemen yükselmez. Seçim öncesinde talep artışı sonucu gerçekleşecek üretim ve istihdam artışı yakın dönem hatırlaması çerçevesinde seçmeni olumlu yönde etkilerken, seçim sonrasında uzun dönem Phillips eğrisi etkisini göstererek fiyatlar artacaktır. Özetle kısa

3 A. Alesina (1987: 652).

4 A. Alesina ve J. Sachs (1988: 63).

5 G. Stigler (1973: 160-167).

6 A. Lindbeck (1975: 1-19).

7 E.R. Tufte (1978: 28).

8 T.D. Willet ve K. Benaban (1988: 507).

dönem Phillips eğrisi sapması siyasal konjonktür dalgaları analizinin önemli kalış noktalarındadır. Bazı durumlarda sapma kendini daha belirgin olarak gösterecektir. Örneğin R.J. Gordon'a göre⁹ fiyat esnekliği düşükse gelir ve istihdamda değışebilirlilik artar.

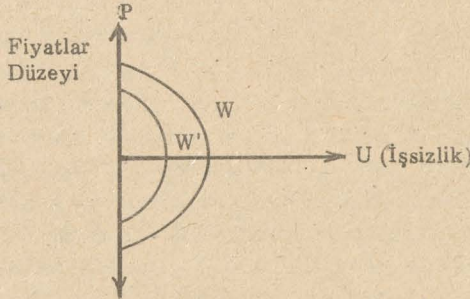
Siyasal konjonktür dalgaları yaklaşımına göre hükümetlerin yeniden seçilmek için işsizlik ve enflasyon arasındaki kısa dönem sapmasından faydalanmak istemeleri konjonktür dalgaları yaratır. Konjonktür dalgası seçim öncesi (kısa dönem) üretim ve istihdam artışı, seçim sonrası (uzun dönem) fiyat artışı biçiminde kendini gösterir.

Siyasal konjonktür dalgaları yaklaşımında kısa dönem Phillips sapmasından hükümetlerin faydalanmalarını sağlayacak olanaklara sahip olduğu kabulü vardır. Buna göre¹⁰;

- Hükümetin popülaritesi, Ceteris Paribus, ekonomik değışkenlere bağlıdır.
- Hükümet "düşük" popülarite dönemlerinde ekonomiyi canlandırmak için araçlara sahiptir.
- Hükümet makul bir kesinlikte, araçların ekonomi üzerinde etkisini tahmin edebilir.

Siyasal konjonktür dalgaları yaklaşımına göre hükümet popülaritesi kamuoyu yoklamaları tarafından tespit edildiği biçimiyle, ekonomik durum tarafından belirlenir¹¹.

Şimdiye kadar anlatılanları, grafiklerle göstererek toparlamaya çalışalım. Hükümetlerin popülarite fonksiyonunun ekonomik durum tarafından belirlendiği söylendi. Üretim ve istihdam artışı olumlu, fiyat yükselmesi olumsuz yönde popülariteyi etkilemektedir. Hükümetler yeniden iktidara gelmek, popülarite fonksiyonlarını olumlu yönde etkilemek için özellikle para arzını arttırarak kısa dönem Phillips eğrisi sapmasından faydalanmak istemektedirler. Daha düşük enflasyon ve işsizlik daha yüksek fiyat ve işsizliğe tercih edilir. W1, W ye tercih edilir¹²

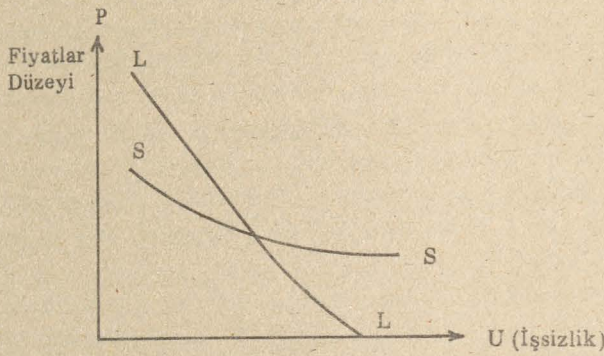

9 C. Wardenelli, M.S. Wallece ve J.T. Warner (1988: 950).

10 M.W. Keil (1988: 87).

11 J. Hudson (1988: 319-330) Hudson'a göre bu gerçekte kompleks bir durumdur. Birçok değışken sözkonusudur.

12 C.D. MacRae (1977: 239-264).

LL = Uzun dönem phillips eğrisi
 SS = Kısa dönem phillips eğrisi

Nedir Kısa Dönem Phillips Eğrisi Sapması?

Yaklaşımına göre kısa dönem işsizlikte değişime uzun döneme nazaran daha az enflasyona neden olur. Uzun dönemde ise tersi geçerlidir¹³. Bu sapmadan hükümetlerin faydalanmak istemeleri konjonktür dalgalarına neden olur.

Siyasal konjonktür dalgalarında gösterge olarak daha çok fiyatlar, reel gelir ve işsizlik oranında değişimler dikkate alınmaktadır. Buna göre Phillips eğrisi sapmasından faydalanmak, seçim öncesi popüleriteyi yükseltmek için genellikle kullanılan araçlar para arzının artırılması, vergi kesilmesi, transfer harcamalarının artırılmasıdır. Daha başka araçlar da elbette sözkonusudur. Siyaset bilimciler, iktisatçıların işaret ettikleri yanında ilginç başka araçlara da dikkati çekmektedirler. Örneğin A. Mintz'e göre¹⁴ İsrail'de, seçim dönemleri ve savunma harcamaları arasında yakın ilişki vardır.

Seçim öncesi iktisat politikaları para arzı ve hükümet harcamalarını arttırmaya yöneliktir. Bu üretim, istihdam ve fiyatlarda dalgalanmalara neden olacaktır¹⁵.

Siyasal konjonktür dalgaları analizleri genellikle seçim konjonktür dalgaları bağlamında incelenmektedir. Bu çalışmada öne çıkan seçim konjonktürüdür. Bir diğer siyasal konjonktür dalgası yaklaşımı partizan konjonktür dalgası analizidir. Partizan yaklaşımların kalkış noktası partilerin iktisat politikalarının farklılığıdır¹⁶. Örneğin bir parti üretim, istihdam artışına, diğeri fiyat istikrarına önem verebilir. O zaman iktidardaki partiye göre üretim, istihdam ve fiyatların farklı dalgalanma göstermesi gerekir. Özellikle ABD'de yapılan çalışmalarda Demokrat partinin üretim ve istihdama, Cumhuriyetçi partinin enflasyona önem verdiği savı ile çeşitli konjonktür dalgalarını inceleyen çok sayıda çalışma yapılmıştır.

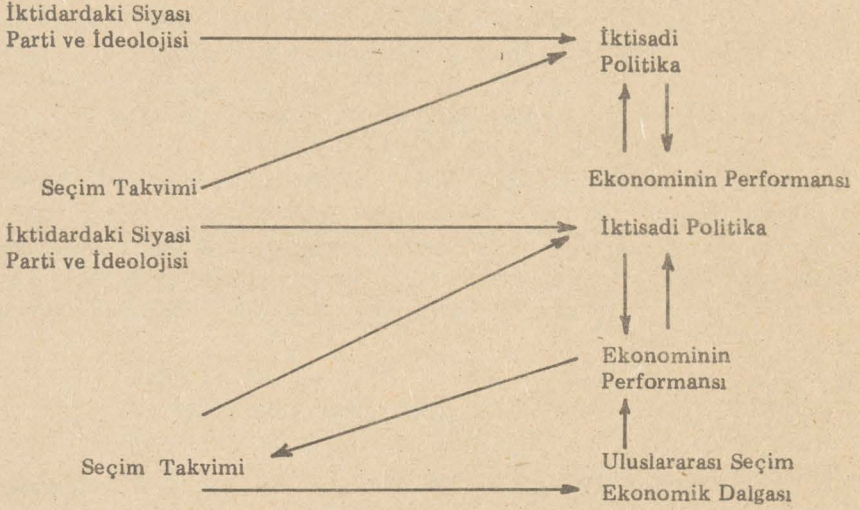
13 W.D. Nordhous (1975: 170).

14 A. Mintz (1988: 368-381).

15 B.H. Soh (1986: 31-46).

16 A. Alesina (1987: 651-678).

Seçim konjonktür dalgası ile partizan iktisat politikası birbirini etkilemektedir. Aşağıdaki şekil böyle bir etkileşimi göstermektedir¹⁷. Kısaca, şöyle söylenebilir. Partizan iktisat politikası ve seçim dalgası yakından birbirine bağlantılıdır.

Siyasal konjonktür dalgalarının varlığı savı çok sayıda araştırmaya konu olmuştur. Başta Nordhous, MacRae, Tufte olmak üzere önemli sayıda iktisatçılar siyasal konjonktür dalgalarının varlığını göstermişlerdir. Ama bir kısım iktisatçı da analizin geçerli olmadığını, anlamlı sonuçlar elde edilemediğini belirtmektedirler. Son yıllardaki yapılan çalışmalarda analize itirazlar biraz daha artmıştır. Bunun başlıca iki nedeni vardır. Birincisi çok fazla anlamlı sonuç elde edilememektedir. İkincisi ise yerleşik iktisat geleneğinde *Rasyonel Beklentiler Okulunun* yükselişidir. Rasyonel beklentilerin revaçtan düşüşteki yeri nedir?

Hatırlanacağı üzere siyasal konjonktür analizinde kısa-uzun dönem ayrımı önemlidir. Yakın dönem seçmen hafızası ve kısa dönem Phillips eğrisi sapması analizin temeli idi. Seçim dönemlerinde hükümetler bunlardan faydalanmak istemektedirler¹⁸. Yaklaşımında beklentiler adaptif beklentiler anlamında kullanılmaktadır. Rasyonel beklentilerde ise kısa-uzun dönem ayrımı söz konusu değildir. İktisadi ajanlar, burada seçmenler, sistematik hata yapmazlar. Kısa dönem Phillips eğrisi sapmasından söz edilemez. Parasal değişkenler ilke olarak reel değişkenleri etkilemez. Kısaca, rasyonel beklentiler yaklaşımı siyasetten bağımsızdır.

17 E.R. Tufte (1978: 100, 101).

18 R. Rogoff ve A. Sibert (1988: 1-10).

Rasyonel beklentiler yaklaşımında siyasetin (ekonomiye müdahale) reel değişkenleri etkilemesi ancak tahmin edilemeyen durumlarda olanaklıdır¹⁹. Seçim döneminde iktisadi ajanlar tarafından tahmin edilemeyen para arzı artışı gerçekleşirse, konjonktür dalgalanması söz konusu olabilir. Bu sonuç ise, kural olarak çok anlamlı değildir.

Özete, 1970'lerde hızlı bir gelişim gösteren siyasal konjonktür analizi seçim dönemleri ile üretim, istihdam ve fiyatlardaki dalgalanmayı incelemektedir. Analizle özellikle seçim daha esnek olduğu İngiltere gibi ülkelerde (yani iktidarın kolayca seçimleri öne alabildiği ülkelerde), kamuoyu yoklamaları tarafından belirlenen popülarite fonksiyonları çerçevesinde -ki popülarite ile ekonomik performans arasında yakın ilişki olduğu kabul edilmektedir - kısa dönem Phillips eğrisi sapması ile seçim öncesinde üretim ve istihdamın, seçim sonrasında fiyatların dalgalanma gösterdiği ileri sürülmektedir. Son yıllarda ise kısmen partizan yaklaşıma ilginin arttığı söylenebilir. Daha önemlisi yerleşik iktisat geleneğinde rasyonel beklentiler okuluna artan ilgi nedeniyle siyasal konjonktür analizi 1970'lerdeki revaç konumunu kaybetmiş görünmektedir. Ama hâlâ azımsanmayacak bir ilgi vardır.

TÜRKİYE ÜZERİNE BAZI DEĞERLENDİRMELER

Türkiye'de siyasal konjonktür dalgaları analizinin geçerli olup olmadığını sorgulamadan önce bazı sınırlamalara dikkat çekmek gerekmektedir. Herşeyden önce çok partili sistemin bütün kurum ve kuralları ile yaşama geçmiş olması gerekir. Çünkü serbest seçimler üzerine analiz yürütülmektedir. Buradan hareketle siyasal iktidarın yeniden seçilme veya oy kaybı minimizasyonunu amaçladığından sözedebiliriz. Türkiye 1960'dan bu yana üç askeri darbe ile karşılaştı. Bu açıdan 1961, 1973 ve 1983 seçimlerinin yeniden seçilme amacıyla yapıldığı söylenemez. Bir diğer konu seçim tarihleri ile ilgilidir. Türkiye'de genellikle seçim dönemleri bellidir. Seçimlerin öne alınması bir iki seçim dışında vaki değildir. Halbuki, daha önce de işaret ettiğimiz gibi siyasal konjonktür dalgaları analizi ile seçim dönemi esnekliği arasında yakından ilişki olduğu ileri sürülmektedir. Seçim döneminin esnek olmaması, hükümetlerin popülarite fonksiyonunun elde edilmesini güçleştirmektedir. Ayrıca son yıllara kadar kamuoyu yoklamaları yaygın değildir.

Bütün bu sınırlamalar altında Türkiye'de siyasal konjonktür dalgalarının geçerliliği konusunu değerlendirmek istiyoruz. Savımız, seçim dönemlerinde büyüme ve istihdamın artmasının, seçimi izleyen dönemde ise fiyatların yükselmesinin beklendiğidir. Seçim yıllarında para arzının, bütçe açıklarının, transfer harcamalarının artacağı, vergi indirimlerine gidileceği ve reeskont haddinin düşeceği beklentisinde bulunmak makuldür. Biz veri eksikliği nedeniyle vergi indirimleri ve is-

19 A.J.R. Richards (1986: 447-457); M.W. Keil (1988: 86-99).

tihdamı dikkate almayacağız. Reel gelir aynı zamanda istihdam endeksi olarak düşünülebilir.

C = Dolaşımdaki nakit para

M1 = C + Vadesiz mevduatlar

BGBGKO = Bütçe gelirlerinin bütçe giderlerini karşılama oranı

y = Reel gelir artış oranı

TEFE = Toptan eşya fiyatları endeksi = P

MBK = Merkez Bankası Kredileri

RH = Reeskont haddi

1954 Seçimleri	Yıllar (% Değişme)		
	1953	1954	1955
y	11.2	-3	7.9
TEFE	2.7	10.8	9.5
C	16.3	3.4	30.8
M1	21.7	14.4	24.9
BGBGKO	0.99	0.93	0.95
MBK	16.4	33.6	9.5
RH	3	3	4.5

1954 seçim döneminde Phillips sapmasına neden olarak araçların yaygın kullanımı söz konusu değildir. Dolaşımdaki para miktarındaki artış kendinden öncesi ve sonraki dönemlere nazaran daha düşüktür. Aynı durum M1 açısından da geçerlidir. Bütçe gelirlerinin bütçe giderlerini karşılama oranı bir miktar düşmüştür. MBK ve RH açısından ise seçim döneminde merkez bankası kredileri çok anlamlı artarken, fiyat yükselmelerine karşın reeskont haddi değiştirilmemiştir. Bütün bunlar C ve M1 fazla artmamasına rağmen seçim iktisat politikası izlendiğine işaret etmektedir. Fakat konjonktür dalgaları göstergeleri y ve TEFE açısından yaklaşıldığında Phillips sapmasından söz etmek güçtür. Seçim yılı y düşükken, TEFE seçim öncesi ve sonrasına nazaran daha yüksektir.

1957 Seçimleri	Yıllar (% Değişme)		
	1956	1957	1958
y	3.1	7.8	4.5
TEFE	15.9	17.6	16.6
C	28.6	26.4	3.9
M1	27.2	27.5	8.5
BGBGKO	0.94	0.95	0.96
MBK	20.9	26.9	15.7
RH	6	6	6

1957 seçim dönemi siyasal konjonktür dalgaları açısından analizi doğru-
layan özellikler taşımaktadır. Seçim yılında bir sonraki yıla göre C ve M1 artışı
çok fazladır. BGBGKO fazla değişmemekle birlikte MBK anlamlı oranda art-
mıştır. y ve TEFE açısından soruna yaklaşıldığında fiyatlar açısından fazla
değişmemekle birlikte, Phillips sapmasına benzer bir durumun ortaya çıktığı ka-
bul edilebilir.

1961'de milletvekili ve senato seçimleri yapılmıştır. Seçim askeri dönemde
gerçekleştiğinden analizin övarsayımlarını kucaklamamaktadır. Sınırlar altında
aşağıdaki rakamlardan söz edebiliriz.

1961 Seçimleri	Yıllar (% Değişme)		
	1960	1961	1962
y	3.4	2	6.1
TEFE	4.7	3.4	5.4
C	12.8	8.1	9.3
M1	9.5	8.3	10.3
BGBGKO	0.94	0.96	0.98
MBK ^X	-	-	-
RH	9	7.5	7.5

x 1961'de kredi borçlarının önemli bir kısmı tasfiye edildiğinden dikkate alınmamıştır.

Tabloda görüldüğü gibi askeri yönetimle uyumlu olarak 1961 seçimlerinde
seçim ekonomisi izlenmemiştir. Dolayısıyla sonuçlar anlamlı değildir.

1965 milletvekili seçim dönemi 1964 ve 1966 senato seçimleri arasına
karşılık gelmektedir. Onun için dönem 1963 ve 1967 yıllarını içine alacak bi-
çimde genişletilmiştir.

1965	Yıllar (% Değişme)				
	1963	1964	1965	1966	1967
y	9.6	4.0	3.1	11.9	4.2
TEFE	4.1	1.2	8.1	4.8	7.5
C	8.8	18.4	8.4	13.2	21.6
M1	10.9	15.0	17.3	20.3	14.6
BGBGKO	1.0	0.95	0.93	0.95	1.0
MBK	72.7	31.3	48.0	43.0	31.5
RH	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5

1965 Seçimleri temel alındığında C ve M1 artışının dönem öncesi ve dö-
nem sonrasına göre daha az olduğu görülmektedir. Reeskont haddi değişmemek-
le birlikte, Merkez Bankası kredilerinin seçim öncesi ve sonrasına göre daha
düşüktür. Fiyat artışları ve açık finansman bir miktar sözkonusu olmakla birlikte
Phillips eğrisi sapmasından söz edilemez.

1969 milletvekili seçimleri 1968 senato seçimlerini izlemiştir.

1969 Seçimleri	Yıllar (% Değişme)			
	1967	1968	1969	1970
y	4.2	6.7	5.4	5.8
TEFE	7.5	3.1	7.2	6.7
C	21.6	-5.5	10.2	30.7
M1	14.6	14.4	11.0	17.0
BGBGKO	1.0	0.96	0.92	1.0
MBK	31.5	15.8	27.0	20.3
RH	7.5	7.5	7.5	9.0

1969 Milletvekili seçimlerinde Merkez Bankası kredileri bütçe açığı artmıştır. Reeskont haddi seçim sonrasında yükselmiştir. C dönem öncesine göre daha fazla, dönem sonrasına nazaran daha az artmıştır. M1 ise dönem öncesi ve sonrasına göre daha düşük artmıştır. y ve P arasında bir Phillips sapmasından söz etmek güç görünmektedir.

1973 yılı milletvekili, senato ve yerel seçimlerin yapıldığı yıldır. Seçim 1971 askeri darbe dönemi sonrasını izlemektedir.

1973 Seçimleri	Yıllar (% Değişme)		
	1972	1973	1974
y	7.4	5.3	7.3
TEFE	17.7	20.6	30.0
C	15.1	29.3	26.5
M1	21.3	31.9	27.2
BGBGKO	1.0	0.96	0.94
MBK	17.7	20.6	30.0
RH	9	8/8.75	9
K	6.69	7.78	5.81
L	38.1	33.8	26.5

GSMH içinde transfer harcamalarının oranı = K

Konsolide bütçe içinde transfer harcamalarının oranı = L

1973 seçimleri askeri yönetimin etkisinde yapılmakla birlikte, sonuçları açısından siyasal konjonktür yaklaşımına oldukça uygun görünmektedir. 1973 seçim döneminde C ve M1 dönem öncesi ve sonrasına göre artmıştır. Özellikle dönem öncesine göre artış anlamlıdır. Aynı durum bütçe açığı açısından da geçerlidir. Transfer harcamalarının GSMH içindeki oranı artmış, reeskont haddi düşürülmüştür. y ve P açısından ise, P seçimi izleyen yılda önemli oranda artmıştır. y dönem öncesi ve sonrasına göre düşük kalmıştır. Kısaca çok anlamlı olmasa da kısmen bir Phillips eğrisi sapmasından söz etmek olanaklıdır.

1975 yılında senato ara, 1977'de milletvekili, senato ve yerel seçimler yapılmıştır.

1977 Seçimleri	Yıllar (% Değişme)		
	1976	1977	1978
y	7.9	3.9	2.9
TEFE	15.7	23.9	52.9
C	27.1	48.2	49.1
M1	27.8	39.0	35.6
BGBGKO	0.97	0.81	0.93
MBK	15.7	23.9	52.9
RH	10	10	10
K	6.65	9.50	8.67
L	28.5	29.5	36.8

1977 seçim döneminde her yönüyle seçim ekonomisinin izlendiği açık olarak görülmektedir. C, M1 bütçe açığına göre transfer harcamaları oldukça fazla artmıştır. Seçim ekonomisi P açısından etkisini seçim sonrası dönemde göstermektedir. y, 1976 ile kıyaslandığında düşse de 1978'e göre yüksektir. Phillips sapmasından söz edebiliriz.

1983 seçimleri askeri yönetim içinde kendine özgü koşullarda yapılmıştır.

1983 Seçimleri	Yıllar (% Değişme)		
	1982	1983	1984
y	4.5	3.3	5.9
TEFE	25.2	30.6	52
C	46.7	32.9	34.3
M1	38.0	44.6	16.0
BGBGKO	0.91	0.90	0.73
MBK	-1.7	35.4	-28.7
RH	31.8	28/48.5	52
K	8.22	10.15	8.6
L	44.01	42.1	40.1

C, bütçe açıkları açısından seçim ekonomisinin izlenmediği yalnız GSMH içinde transfer harcamalarının arttığı görülmektedir.

1987 seçim döneminde C, M1, bütçe açığı transfer harcamaları, reeskont haddi açısından tam bir seçim ekonomisinin izlendiği görülmektedir. y nin 1986'ya nazaran bir miktar düşmekle birlikte, yüksek olması, 1987'yi izleyen yılda y deki düşüş ve P'deki artış açısından Phillips eğrisi sapmasından söz edilebilir.

1987 Seçimleri	Yıllar (% Değişme)	
	1986	1987
y	8.1	7.4
TEFE	26.7	38.9
C	39.9	60.7
M1	56.3	64.7
BGBGKO	0.81	0.67
MBK	40.6	88.0
RH	48	45
K	8.4	10.0
L	41.7	46.2

Özetle Türkiye'de siyasal konjunktur dalgaları analizi ara dönemlerin yaygınlığı nedeniyle baştan sınırlara sahiptir. Sınırlamalar altında soruna yaklaşıldığında ise anlamlı sonuçlar elde edilememiştir. Yalnız 1957, 1973, 1977 ve 1987 seçim dönemleri diğerlerine nazaran analizi biraz destekler niteliktedir.

KAYNAKLAR

Alesina, A., Sachs, J.; "Political Parties and the Business Cycle in the U.S., 1948-1984", *Journal of Money, Credit and Banking*, 20(1), 1988, s. 63-82.

Alesina, A.; "Macroeconomic Policy in a Two-Party System as a Repeated Game", *Quarterly Journal of Economics*, CII(3), 1987, s. 651-678.

Allen, S.D.; "The Federal Reserve and the Electoral Cycle", *Journal of Money Credit and Banking*, 18(1), 1986, s. 88-94.

Chrystall, L.A. and Peel, D.A.; "What Can Economics Learn from Political Science and Vice Versa", *American Economic Review*, Mayıs 1986, s. 62-65.

Hudson, J.; "Government Popularity and the state of the Economy", *The Manchester School*, LVI(4), 1988, s. 319-330.

Keil, M.W.; "Is the Political Business Cycle Really Dead", *Southern Economic Journal*, Temmuz 1988, s. 86-99.

Lindbeck, A.; "Stabilization Policy in Open Economies with Endogenous Politicians", *American Economic Review*, Mayıs 1976, s. 1-19.

MacRae, C.D.; "A Political Model of the Business Cycle", *Journal of Political Economy*, 85(2), 1977, s. 239-264.

Mintz, A.; "Electoral Cycles and Defence Spending: A Comparison of Israel and the United States", *Comparative Political Studies*, 21(3), 1988, s. 368-381.

Neumann, J.M. and Lohmann, S.; "Political Business Cycles in Industrialized Democratic Countries: A Comment", *Kyklos*, 40(4), 1987, s. 568-572.

Nordhaus W.D.; "The Political Business Cycles", *Review of Economic Studies*, 1975, s. 169-190.

Paldam, M.; "An Essay on the Rationality of Economic Policy: The Test-Case of the Electoral Cycles", *Public Choice*, 37, 1981, s. 287-305.

Pissarides, C.A.; "British Government Popularity and Economic Performance", *Economic Journal*, 90(359), 1980, s. 569-581.

Richards, D.J.; "Unanticipated Money and the Political Business Cycles", *Journal of Money, Credit and Banking*, 18(4), s. 447-457.

Rogoff, K. and Sibert, A.; "Elections and Macroeconomic Policy Cycles", *Review of Economic Studies*, LV, 1988, s. 1-10.

Soh, B.H.; "Political Business Cycles in Industrialized Democratic Countries", *Kyklos*, 39(1), 1986, s. 31-46.

Shughart, W.F. and Tollison, R.; "Legislation and Political Business Cycles", *Kyklos*, 38(1), 1985, s. 43-59.

Stigler, G.; "General Economic Conditions and National Elections", *American Economic Review*, Mays 1973, s. 160-167.

Tufte, E.R.; *Political Control of the Economy*, Prenceton University Press, 1978.

Wardinelli, C., Wallece, M.S. and Warner, J.T.; "State Business Cycles and Their Relationship to the National Cycle: Structural and Institutional Determinants", *Southern Economic Journal*, 54(4), 1988, s. 950-960.

Willett, T.D. and Benazan, K.; "Legislation and Political Business Cycles: Comment", *Kyklos*, 41(3), 1988, s. 507-511.